

สงสัยถึงเป็น

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๙

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “อุปสรรคการภาวนา”

กราบนมัสการหลวงพ่อด้วยความเคารพ กระผมมีปัญหาคือมีอาการเจ็บปวดหลัง ด้านขวา มีอาการปวดเป็นๆ หายๆ อยู่ตลอดเวลาหลายปีแล้วครับ ปัจจุบันอายุ ๓๙ ปี จะมีอาการเจ็บปวดมากกว่าปกติตอนนั่งสมาธิ และจะปวดมากกว่าเดิมหลายเท่าตอนมาปฏิบัติที่วัด ผมเคยมาปฏิบัติอยู่ที่วัดหลายครั้ง บางครั้งเจ็บปวดเหมือนหลังจะขาด ขยับตัวไม่ได้เลย ครับ ผมจะเปลี่ยนมาเดินแทน เพราะผมชอบเดินมากกว่า ซึ่งอาการจะบรรเทาลง แต่ไม่หาย ครับ

กราบเรียนถามหลวงพ่อดั่งนี้ครับ ผมควรปฏิบัติอย่างไรต่อไป กราบขอเมตตาหลวงพ่อดีแนะสั่งสอนครับ ด้วยความเคารพด้วยเศียรเกล้า

ตอบ : “อันนี้พูดถึงว่าเวลาปฏิบัติเนาะ เวลาไม่ปฏิบัติก็ปกติเนาะ เวลาปฏิบัติแล้วจะมีอาการร้อยแปดพันเก้า อันนี้มันก็อยู่ที่วาสนาของคนเหมือนกัน ถ้าวาสนาของคนนะ วาสนาของคนเวลาปฏิบัติ ถ้าพูดอย่างนี้บิ๊ก็เข้าอาจารย์สิงห์ทองอีกแล้ว

เวลาเข้าอาจารย์สิงห์ทอง โดยปกติอาจารย์สิงห์ทองท่านเป็นคนดี โดยญาติพี่น้องบอกว่ “บวชไม่ได้หรอกๆ ถ้าเอ็งบวชได้นะ จะให้มาขึ้นที่นอนเลย” เสร็จแล้วท่านก็บวช บวชด้วยการทำท่าย บวชด้วยท่านจะแทนคุณพ่อแม่ของท่านด้วยแหละ

แต่เวลาบวชไปแล้วท่านบอกจะสวดมนต์มันก็จะลงสมาธิเนะ จะทำอะไรเป็นสมาธินี้ ง่ายๆ เลย พอเป็นสมาธิง่ายๆ มันมีความสุขมากไป พอมีความสุขมาก ในใจก็คิดขึ้นมาเนะ เอ๊ะ!

อย่างนี้บวชตลอดชีวิตก็ได้ พอตั้งใจบวชตลอดชีวิตเท่านั้นนะ ใส้โฮ! ภาวนาอย่างไรก็ไม่หลง ทำภาวนาอย่างไรก็ไม่หลง แต่สุดท้ายท่านก็เป็นพระอรหันต์ไปแล้วไง

นี่พูดถึงก่อนหน้านั้นท่านบอกนะ ท่านเล่าเอง จะสวดมนต์นะ จิตมันจะเป็นสมาธิอย่างเดียว จะทำอะไรจิตมันจะเป็นสมาธิอย่างเดียว สมาธิมันเป็นเรื่องง่าย ๆ เลยละ นี่มันก็เหมือนกับวาสนาของคนเนาะ เพราะเริ่มต้นการจะบวช ใครๆ ก็ว่าบวชไม่ได้ เพราะท่านเป็นคนที่ดีอย่างมาก แต่เวลามาบวชแล้วมันเป็นสมาธิได้ง่ายๆ มันก็เป็นการแบบว่าชักจูงบอกว่านี่มันมีผล แล้วผลนี้มันประทับใจมาก ก็เลยจะทำให้บวชตลอดชีวิต ท่านตั้งใจเองว่าท่านจะบวชตลอดชีวิต แล้วท่านก็อธิษฐานว่าอย่างนี้บวชตลอดชีวิต เท่านั้นแหละ ภาวนานี้แสนยาก แต่ท่านก็ทำของท่านมาได้จนสำเร็จ

อันนี้ก็เหมือนกัน เวลาที่เราไม่ได้ทำอะไรมันก็ปกติ เวลาจะภาวนาขึ้นมามันก็ทุกข์ มันก็ยาก แล้วถ้ามันเป็นภาวนา โดยปกติไม่ภาวนามันก็ไม่ปวด ถ้ามันภาวนามันก็จะปวดมากขึ้น

จะปวดมากขึ้นหรือจะทำอะไร เราจะทำสิ่งใด เราจะบอกว่า สิ่งใดนะ คุณสิ คนหัดภาวนาเวลาเริ่มต้นพอหนึ่ง สิ่งใดที่มันฝังใจมันจะเป็นตอนนั้นนะ มันจะเป็นตอนนั้นนะ เพราะจิต คุณสิ หลวงปู่มั่นบอกจิตนี้เห็นได้หลากหลายนัก เวลาที่มันฝังใจกันไปมันจะแสดงออกอย่างนั้น

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ว่าเวลาเราปกติมันก็เจ็บปวดอยู่ แต่ภาวนามันก็มากขึ้น มันก็เป็นเหมือนกับว่า ถ้าจะบอกว่ามันเป็นอุปาทาน ถ้าเป็นอุปาทาน อุปาทานทำไมมันปวดขนาดนี้ อุปาทานเป็นความจริง

ใช่ มันปวดจริงๆ แต่เริ่มต้นเหตุปัจจัย เหตุปัจจัยที่มันจะปวดมันมาจากไหน เหตุปัจจัยที่มันจะปวดเห็นไหม เพราะสรรพสิ่งในโลกนี้นะ มันมีเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป มีเกิดกับดับเท่านั้น ไม่มีสิ่งใดเลย ถ้าไม่มีสิ่งใดเลย อาการปวดนั้น อาการปวดนั้นมันปวดขึ้นมา มันอาการ

เดี๋ยวก็ปวดมาก เดี่ยวก็ปวดน้อย มันไม่เท่ากันอยู่แล้ว ถ้าไม่เท่ากันอยู่แล้ว อาการปวดก็คืออาการปวด

แต่ถ้ามันเริ่มต้น ทำไมมันถึงปวดล่ะ มันเริ่มต้นปวดจากอะไร

นี่ความพึงใจใจ ความพึงใจ ถ้าพูดภาษาเราว่า ความล่งเลงสงสัย ความล่งเลงสงสัยไม่แนใจขึ้นมา มันก็มาแล้ววๆ แล้วจิตใจของคนมันเป็นร้อยแปดไป

ถ้าจะเอาจริงเอาจังของเรา ปวดก็คือปวด ปวดคือปวด แล้วตั้งสติปัญญาของเรา พุทโธก็พุทโธชัดๆ ถ้าใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ปัญญาอบรมสมาธิชัดๆ ถ้ามันจะลงสมาธิได้ อันนี้มันจะหายไปๆ หายไปจนมันเป็นเรื่องปกติไป ถ้าเรื่องปกติแล้วถ้ามันจะปวดก็ปวด เพราะว่าปวดเพราะการนั่งทับนาน มันจะปวดโดยข้อเท็จจริง มันต้องมีที่มาที่ไปทั้งนั้นนะ

ไอนี้ก็เหมือนกัน เวลามันภาวนาแล้วมันปวดมากขึ้น ยิ่งเดินจงกรมยิ่งปวดมากขึ้นไปอีก ปวดมากขึ้นไปอีก มันก็เหมือนคนใจอ่อนแอ อะไรมันเกิดขึ้นก็ไปพึงใจกันตรงนั้นนะ

กรณีอย่างนี้เรายกหลวงตา หลวงตาเวลาเตือนเราไป เราจะทำสิ่งใดท่านบอกว่า “ให้หยุดชะงัก ชี้อยาไปคู้ยมัน ยิ่งคู้ยมันยิ่งเหม็น”

ในทางโลกที่ไหนมีเหตุการณ์ต้องดับที่นั่น ต้องไปแก้ไข ต้องไปพิจารณา แต่เวลาหลวงตาท่านบอกว่า อย่าไปยุ่งกับมัน อย่าไปยุ่งกับมัน ชี้อยาไปคู้ย ยิ่งคู้ยยิ่งเหม็น

ถ้ายิ่งคู้ยๆ สิ่งนั้นมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น เวลาเราไปชี้แจง เราไปแก้ไข มันต้องมีการเจรจา ต้องมีการโต้แย้ง สังคมชอบ แหม! พังกันใหญ่เลย

ท่านบอกว่ายุ่ง ห้ามยุ่ง ชี้อยาไปคู้ยมัน ชี้อยาไปคู้ยมัน ชี้อยาไปคู้ยมัน ปัญหาที่เกิดขึ้นมันมีความขัดแย้งอยู่แล้ว แล้วถ้ามันถึงเวลาแล้วให้มันดับของมันไปเอง เราไม่ต้องไปยุ่งกับมัน เราไม่ต้องไปยุ่งกับมันเพราะมันไม่ใช่เรื่องของเรา ไม่ใช่เรื่องของเรา แต่เราอยากจัดการไป

นี่ก็เหมือนกัน ปวด ปวดเป็นเรื่องอะไร ถ้าสงสัยๆ ใจ สงสัยก็อยากจะพิจารณา
อยากจะแก้ไขใจ ถ้าอยากจะแก้ไขมันก็ปวดซ้ำปวดชากอยู่นั้นใจ แต่เราอยู่กับพุทโธฯ ทั้งหมด
เลย มันต้องมีเหตุจูงใจ ความจูงใจอันนั้นนะ ความจูงใจลงไปมันฝังใจใช่ไหม

ไอ้โฮ! นั่งอีกแล้ว พอนั่งไป ปวดแน่ๆ เลย...ยังไม่ทันนั่งเลย

นี่ใจ ความจูงใจ แรงจูงใจๆ ใจ ถ้าแรงจูงใจมันมี ถ้าแรงจูงใจมันไม่มี คนเราจิตมันมี
กำลังนะ จิตมีอำนาจวาสนานะ มันจะไปเจออะไรก็เจอ นั่งสมาธิ เราจะทำความสงบของใจ มัน
จะเจออะไรก็เจอ ถ้ามันยังไม่มา ยังไม่เจอก็ช่างมัน

ไอ้เนี่ยยังไม่ทันนั่งเลยนะ ปวดอีกแล้ว ปวดอีกแล้ว เจอแน่ๆ เดี่ยวตายแน่ๆ เลย ตายแน่ๆ
เลย ไอ้โฮ! ปวดสองเท่าสามเท่า มันปวดมากขึ้นใจ นี่อุปาทาน

นี่ถึงบอกว่ามันจะเป็นอุปาทาน ที่เราพูดของเรา คำว่า “อุปาทาน”

“แต่มันไม่ได้อุปาทาน ไม่ได้คิดอะไรเลย”

ถ้าเรารู้เท่าทันปัจจุบันนะ เราเป็นพระอรหันต์ไปแล้ว อะไรที่มันฝังใจๆ ที่มันชอบนะ
มันฝังใจอยู่นั้นนะ ถ้าฝังใจอยู่นั้นเห็นใหม่ ที่เรามาทำเราพยายามทำความสงบของใจเราเข้ามา
ถ้าใจสงบแล้วเราหัดวิปัสสนา หัดวิปัสสนาก็จะไปรู้ข้อมูลนั้นแหละมาพิจารณา รื้อข้อมูล
นั้นนะมาเผามันซะ ให้มันจบสิ้นกันไป ถ้าข้อมูลในใจมันเผาหมดเลย มันสักแต่ว่า ไม่มีสิ่งใดเลย
นี่ถ้ามันเป็นไปได้จริงใจ

นี่พูดถึงว่า “ผมควรปฏิบัติอย่างไรต่อไป”

ถ้าควรปฏิบัติอย่างไรต่อไป เราโดยชีวิตปกติเรานั่งก็ได้ เดินจงกรมก็ได้ ถ้าเราจะปฏิบัติ
นะ แล้วก็หายใจเข้านี้กพุท หายใจออกนี้กโธ ทำของเราไปเรื่อยๆ ทำของเราไปเรื่อยๆ โดยที่ไม่
ต้องไปสนใจกับปวดไม่ปวด มีไม่มี อยู่กับพุทโธ นี่ข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงคือพุทธานุสติ ให้หัวใจ
ของเราอยู่กับพระพุทเจ้า อยู่กับพุทธานุสติ จะปวดจะไม่ปวด โลกจะแตกพลิกฟ้าคว่ำดิน ช่าง
มัน ไม่เกี่ยว พุทโธอย่างเดียว

เว้นไว้แต่ทำงาน เราทำหน้าที่การงานของเรา เราก็อยู่กับงานนั้น ไม่ต้องไประลึกรั้งไถ้
ความเจ็บปวด ใ้การที่ฝังใจอยู่ ไม่ต้องไปคิดถึงสิ่งที่ภาวนาแล้วไม่ได้ ภาวนาแล้วทุกข์ยาก ทิ้ง
มันหมดเลย

เวลาจะภาวนาก็หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ อยู่กับข้อเท็จจริงนั้นนะ อยู่กับ
ข้อเท็จจริงนั้นอย่างเดียว เหมือนตักน้ำใส่ตุ่ม ตักมันนะ ตักใส่ตุ่ม ตักใส่ตุ่มจะเต็มไม่เต็มไม่
เกี่ยวกับเรา ตักใส่ตุ่มไปเรื่อยๆ

**นี่ก็เหมือนกัน พุทโธไปเรื่อยๆ ไม่ต้องไปคิดเรื่องอะไรเลย ไม่ต้องคิดเรื่องอะไร
เลย ไม่ต้องไปคาดหมายเรื่องอะไรเลย ไม่ต้องการความสงบ ไม่ต้องการอะไรทั้งสิ้น
เลย อยู่กับข้อเท็จจริงไปเลย ทำอย่างนี้**

นี่พูดถึงว่า “ผมควรปฏิบัติอย่างไรต่อไปครับ”

เราไม่ต้องไปยุ่งอะไรสิ่งใดทั้งสิ้น สิ่งใดที่มันเจ็บช้ำน้ำใจ สิ่งใดที่มันผูกใจเจ็บ สิ่งใดที่
มัน เราไม่อยากจะพูดถึงชาตินี้ละ ไม่อย่างนั้นมันจะมีจิตนิสัยหรือ อะไรที่มันฝังมาตั้งแต่ไหน
แต่ไรนั้นนะ เวลาถึงจริงๆ แล้วมันจะผุดขึ้นมาๆ ถ้าผุดขึ้นมาแล้ว ใ้มันเราก็ค่อยแก้ไขไป
ข้างหน้า ตอนนีเอาแค่แก้หายปวดก่อน ถ้ามันหายปวดแล้วมันจะปฏิบัติได้ไง ไม่อย่างนั้นมันจะ
ไม่ยอมปฏิบัติ โอ๊ย! ถอยดีกว่าๆ เพราะอะไร อุปสรรคทั้งนั้นนะ นี่ไง นี่แค่หญ้าปากคอกนะ เรา
ยังไม่ทำอะไรเลย แต่มันก็จะมีอาการอย่างนี้

นี่พูดถึงว่า ผมจะทำอย่างไรเนาะ

อุปสรรคในการภาวนา ใ้ มันจะมีอุปสรรคไปหมด เพราะสงสัยมันถึงเป็นไง เพราะ
สงสัยมันถึงเป็นนู่นเป็นนี่

ไม่ต้องสงสัยอะไรทั้งสิ้น ของยังมาไม่ถึงเรา เราไม่ต้องไปสงสัยมัน เราจะมีคำบริกรรม
เราจะอยู่กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธะสถิต
ไว้กลางหัวใจ ทั้งๆ ที่ใจเราเป็นพุทธะอยู่แล้ว แต่เราต้องระลึกรั้งพุทนะ หายใจเข้านึกพุท

หายใจออกนึกโอ มีค่าบริการของเรา เราเอาประโยชน์ตรงนี้ ถ้าเราเอาประโยชน์ตรงนี้ได้มันก็จะ
จะเป็นประโยชน์

นี่พูดถึงว่า ควรปฏิบัติอย่างไรต่อไป

ถ้าควรจะทำปฏิบัติอย่างไรต่อไป สิ่งใดที่มันเจ็บช้ำน้ำใจ สิ่งใดที่มันฝังใจ วางไว้ให้หมด
เพราะว่าถ้าเราเอามาคิด ความเจ็บปวดเอามาคิด มันเผาใจใจ แหยงนะ ไม่กล้าทำอะไรเลย
ไอ้โฮ! มันสะดุ้ง กลัวจนนอนสะดุ้ง

วางให้หมด อะไรที่มันเจ็บช้ำน้ำใจ วางให้หมด แล้วถ้าเราจะปฏิบัติก็หายใจเข้านึกพุท
หายใจออกนึกโอ อยู่แค่นั้น ไม่ต้องทำอะไรทั้งสิ้น แล้วถ้าไม่ได้ก็เดิน ใช้เดิน ใช้ยืน เราทำของ
เรา แล้วถ้ามันเมื่อยก็ค่อยมานั่ง นั่งสักพักแล้วมันจะปวดก็ลุกขึ้นเดิน ให้มันผ่านนี้ไป พอผ่านไป
ไปได้แล้ว เริ่มต้นจะทำอย่างไรต่อไปนั่นอีกเรื่องหนึ่ง นี่พูดถึงว่าอุปสรรคในการภาวนานะ

ถาม : เรื่อง “การซื้อสินค้าที่มีคนลอกเลียนแบบสินค้าที่มีลิขสิทธิ์มาขาย ผิดศีลข้อ ๒ หรือไม่”

นมัสการหลวงพ่อด้วยความเคารพ ผมขอเมตตาหลวงพ่อด้วยช่วยตอบปัญหาด้วยครับ ผม
มีอาชีพขายเสื้อผ้า ทำทาน รักษาศีล ๕ เป็นปกติ และมีศีลอุโบสถในวันพระ มีความสงสัยข้อง
ใจว่า ผมซื้อเสื้อผ้าที่ทำเลียนแบบสินค้าที่มีลิขสิทธิ์มาขายจะเข้าข่ายผิดศีลหรือไม่ เช่น เสื้อผ้า
ตราโดราเอมอนที่มีลิขสิทธิ์ถูกต้องก็มีขาย แต่ราคาแพง นำมาขายยาก เลยต้องซื้อสินค้าที่ทำ
เลียนแบบ ไม่ใช่ลิขสิทธิ์แท้ จะราคาถูกลงกว่ามาขาย ถือว่าเป็นการละเมิดศีลข้อ ๒ หรือไม่ เพราะ
ได้อ่านตามเว็บอื่นๆ ที่บอกว่าซื้อซีดีไม่มีลิขสิทธิ์มาดุกก็เข้าข่ายผิดศีล ทำให้ผมรู้สึกไม่ดีและ
สงสัย ถ้าผิดก็จะได้เลิกขายเพื่อให้เป็นสัมมาอาชีวะที่สุจริตตามธรรม

ตอบ : นี่พูดถึงนะ พูดถึงลิขสิทธิ์ แต่ลิขสิทธิ์ ภาษาเรา ลิขสิทธิ์มันผิดตามกฎหมาย ถ้าตาม
กฎหมาย ถ้ามันผิดกฎหมายก็คือผิด ถ้ากฎหมายนะ กฎหมายผิดมันก็คือผิด ถ้ากฎหมาย มัน
ผิดกฎหมาย แต่ศีล ศีลของเรา ศีลข้อ ๒ ใช่ไหม อทินนาทาน ถ้าอทินนาทาน เหมือนกับลักเขา
อะไรเขา อันนี้อย่างหนึ่งนะ

นี่เราพูดถึงว่า ถ้ามันผิด ผิดกฎหมายก็คือผิด ผิด อันนี้ในเว็บไซต์บอกว่าแม้แต่ไปซื้อซีดีที่ไม่มีลิขสิทธิ์มาดุกก็ผิด อันนี้พูดถึงถ้าซื้อขาย คนซื้อคนขายเนาะ

ฉะนั้น เวลาถ้าเราพูดถึงเรื่องของพระ ถ้าเรื่องของพระก็ด้านขนอน ด้านขนอนคือว่ามันจะผิด ถ้าด้านศุลกากรนะ ตรงนั้นนะผิดชัดๆ เพราะราคามันแตกต่างกัน แต่ที่ถ้าสินค้าลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์มันจดทะเบียนลิขสิทธิ์ นี่มันก็เป็นลิขสิทธิ์

เรื่องด้านขนอนมันเป็นเรื่องของภาษี ถ้าภาษีนะ ถ้าภาษีก็ผิดเรื่องของภาษี แต่ที่เรื่องลิขสิทธิ์ ถ้าเรื่องลิขสิทธิ์ ทางกฎหมายผิดมันก็คือผิด เพราะว่าเราเป็นคนไทย ต้องยอมรับกฎหมายไทย ถ้ากฎหมายไทยมันเขียนไว้แล้ว

แต่ที่ทางโลก ทางโลกเขาบอกว่า กฎหมาย ใครเป็นคนเขียนกฎหมายก็เขียนเพื่อชุมชนนั้น เราก็ไปขัดแย้งเรื่องกฎหมาย บอกว่ามันเขียนมาผิดใจ นั่นอีกเรื่องหนึ่ง นั่นพูดถึงเวลาคนจะคิด คนจะคิด คนจะมีความเห็นนะ

ฉะนั้น เขาบอกว่า “การซื้อสินค้าที่คนทำเลียนแบบสินค้ามีลิขสิทธิ์มาขาย ผิดศีลข้อ ๒ หรือไม่”

ศีลข้อ ๒ เราลัก แต่ไอ้มันไปซื้อมาเนาะ ภาษาเรา เราแบบว่ามันก้ากึ่ง นี่ภาษาเราเนาะ คำว่า “ก้ากึ่ง” มันมีขายอยู่ในท้องตลาด ถ้ามันผิด ตำรวจก็ต้องจับ ไอ้มันมีในท้องตลาดแล้ว เราก็ไปซื้อในท้องตลาดมา แต่ถ้าจะเอาว่าผิดไหม ผิด เพราะศีลมันมีเศรัหมองใจ มันมีต่างพร้อย มีเศรัหมอง แล้วขาด ขาดคือสมบุรณ์ ถ้าศีลขาดนี้สมบุรณ์เลย ผิดร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่ถ้าศีลมันไม่ขาด แต่มันเศรัหมอง มันว่ามันไม่ผิดมันก็ผิด ไอ้ว่าผิดหรือมันก็ไม่ร้อยเปอร์เซ็นต์

เวลาที่เรารู้ศีลกัน มันมีต่างพร้อย ศีลทะลุ ศีลต่างพร้อย ศีลขาด ถ้าศีลขาด ครอบองค์ประกอบนี้ขาดเลย ศีลขาดคือขาด แต่ถ้ามันต่างพร้อย

ไฉนก็เหมือนกัน ไฉนมันแบบว่า เพราะว่าเราไปซื้อ เขาว่าเราไปซื้อนะ แต่ภาษาเรา เขาบอกว่าเขาอยากจะมีสัมมาอาชีพะด้วยความสุจริตธรรม ถ้าความสุจริต ถ้าพูดถึงคำว่า “สุจริต” นี้ผิด ผิดเพราะอะไร

ผิดเพราะเขารู้อยู่แล้ว มันของลิขสิทธิ์ แล้วมันมันลักลอบ ถ้าลักลอบนี้ผิดกฎหมาย ผิดกฎหมายแล้วเราก็ออยู่ในวงจรของเขา ผิด อย่างนี้ผิด เพราะคำว่า “เอาสุจริต” สุจริต เรารู้อยู่แก่ใจ ถ้ารู้อยู่แก่ใจแล้วจบ ถ้ามันมีความจำเป็นอย่างไรก็อีกเรื่องหนึ่ง แต่ผิดใหม่ ผิด เพราะมันผิดกฎหมาย จบ

ถาม : เรื่อง “นิพพานแล้วจิตไปไหนครับ”

กราบนมัสการหลวงพ่อดีเคารพ กระผมติดตามฟังเทศน์ของหลวงพ่อดลตลอด ซึ่งหลวงพ่อก็จะย้ำเสมอเรื่องใจของเรา และเมื่อฟังไปแล้วเรื่อยๆ ก็เกิดมีความสงสัยว่า จิตทุกดวงเมื่อตายไปแล้วจะต้องเกิดใหม่เวียนว้ายไปตามวิภวัญจะอยู่เรื่อยๆ จนกว่าจิตดวงนั้นจะสามารถสร้างอานาจาสนาจนสำเร็จเป็นพระอรหันต์ซึ่งจะไม่เวียนว้ายตายเกิดอีกต่อไป

กระผมจึงสงสัยว่า เมื่อจิตไม่ต้องไปเกิดใหม่แล้ว จิตดวงนั้นจะไปอยู่ที่ใด จิตดวงนั้นจะหายไปหรือครับ และจิตถูกกักกันออกมาจากอริยสังข์ แท้ที่จริงอริยสังข์คืออะไรครับ รบกวนหลวงพ่อดลตอบข้อสงสัยให้กับความไม่มีปัญญาของผมด้วยครับ

ตอบ : เขาเขียนมาที่แรก ไฉโย! ดีใจเนาะ ฟังเทศน์หลวงพ่อดลเป็นประจำ ฟังอยู่ตลอดเวลา สุดท้ายแล้วไม่รู้อะไรเลย

เออ! งง ฟังเทศน์หลวงพ่อดลเป็นประจำ ไฉโย! ติดตามมาตลอดเลย เวลารุ่งขึ้นตื่น อู้ฮู! ดีใจใหญ่เลยนะ คนฟังติดตามฟัง แต่สรุปแล้ว “ตอบด้วยครับ ผมไม่รู้อะไรเลย” แสดงว่าเทศน์ไปแล้วนี่ไม่มีใครเข้าใจเลย เข้าใจอยู่คนเดียวคนพูดนี่ ไฉนคนฟังยิ่งฟังยิ่งงงใหญ่เลย จนไม่รู้เรื่องอะไรเลย

เพราะเวลาเทศน์นะ เวลาเทศน์ เวลาหลวงตาท่านจะเทศน์ท่านจะนั่งกำหนดเลยว่าสมควรเทศน์อย่างไร คำว่า “สมควรเทศน์” วุฒิภาวะของสังคมใหญ่ สังคมโดยทั่วไปเขาต้องประกอบสัมมาอาชีวะ เขาจะไม่เข้าใจเรื่องสังกรรม เรื่องกรรมะที่ละเอียดหรือ ทานจะเทศน์ให้คนที่พอเข้าใจ พอเข้าใจให้เขามีที่พึ่ง ให้เขามีรัตนตรัย ให้เขาดำรงชีพได้มีความสุขทางโลก แล้วถ้าเขาจะประพฤติปฏิบัติมันอีกเรื่องหนึ่งไ

นี่ก็เหมือนกัน ฟังเทศน์ตลอดๆ เวลาฟังเทศน์ ฟังเว็บไซต์ ฟังแล้วมันก็เป็นประโยชน์ไ เพราะเวลาฟังแล้ว เขาพูดถึงการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะๆ มันก็เป็นการทำบุญกุศล ถ้าใครทำบุญกุศลมันก็จะได้ดี นี่พูดถึงเป็นฆราวาสธรรม

แต่เวลาฟังไปแล้ว เพราะเวลาหลวงตาท่านเทศน์ ท่านกำหนดดูชั้นชั้นเลยนะว่าจิตของเขาภูมิธรรมขนาดไหน เทศน์ไปแล้วมันเข้ากันไ คือเทศน์แล้วเขาเข้าใจได้ เขามีภูมิรู้อยู่แค่นี้ ไเทศน์สูงส่งเลย เขาฟังแล้วเขาไม่รู้เรื่องเลย มันก็ไม่มีประโยชน์ไ

แต่นี้เวลาที่เรารู้ในเว็บไซต์มันทั่วๆ ไปใช้ใหม่ เวลาคนถามเรื่องพื้นๆ มันก็ผลของวัฏฏะ การทำบุญกุศล แต่ไ้เรื่องที่ว่า จิตตายแล้วมันไปไหน จิตที่ว่านิพพานแล้วมันไปอยู่ที่ไ

ไ้ไ้เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ คนที่ปฏิบัติแล้วเวลาเขามีความข้องใจหรือคนที่เขาไปอ่าน ส่วนใหญ่แล้วไปอ่านพระไตรปิฎกมาแล้วก็มาถาม พูดถึงว่าคนที่เขาปฏิบัติได้ขนาดนี้แล้วมาถามมันจะหายาก คนที่ปฏิบัติได้แล้วสงสัยมาถามมันคงจะหายาก จะบอกว่าแทบไม่มีเลย แต่เวลาเขาไปศึกษามากเขายังสงสัย เขาถามมาเยอะเลย ที่นี้ถามมาเยอะ เราก็ตอบไป

ที่นี้เวลาฟัง เวลาฟัง ถึงบอกว่า หลวงพ่อย่าเสมอว่าใจของเราๆ ฟังไปเรื่อยๆ เกิดความสงสัย เกิดความสงสัย

ใจของเราๆ เพราะกรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนกลับมาที่สุขที่ทุกข์ ในใจของสัตว์โลก กรรมะอยู่ที่นี้ไ กรรมะคือแก้สุขแก้ทุกข์ ไม่เกี่ยวกับอะไรทั้งสิ้น สิ่งที่ว่าประกอบสัมมาอาชีวะ ประสบความสำเร็จต่างๆ นั้นมันเป็นบุญกุศลของคน คนที่สร้างสม

บุญญาธิการมา เขาก็ได้ของเขา คนที่ล้มลุกคลุกคลานมา เพราะพระอรหันต์ในสมัยพุทธกาล เป็นราชา เป็นมหากษัตริย์ เป็นกษัตริย์ เป็นยาจก นี่เป็นพระอรหันต์หมดเลย ชนชั้นใดก็เป็นพระอรหันต์ได้ทั้งนั้นเลยถ้าเขามีอำนาจวาสนามา

ไม่ใช่ว่าจะต้องคนมั่งคนมีถึงจะเป็นพระอรหันต์ได้ คนทุกชั้นคนจนเป็นไม่ได้ ถ้าเขาสร้างบุญกุศลของเขา มา เป็นได้ทั้งนั้นนะ นี่ความเป็นพระอรหันต์นั้นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ถ้ามันเป็นเรื่องทางโลก มันก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ฉะนั้นถึงบอกว่า เรื่องที่ใจๆ ก็ใจเพราะเหตุนี้ไง นี่พูดเรื่องของใจ ฉะนั้นบอกว่า “กระผมจึงสงสัยว่าเมื่อจิตไม่ต้องไปเกิด จิตดวงนั้นไปอยู่ที่ใด”

ไฉนเพราะความไม่เข้าใจ คนไม่เข้าใจแล้วจะไปตอบว่าอะไรละ เพราะเขายังไม่เข้าใจ เรื่องคำถามเขาเลยว่าจิตไปไหน เพราะเราจะบอกว่า ถ้าการเป็นพระอรหันต์นะ การเป็นพระอรหันต์เขาทำลายภวาสวะ ทำลายภพ ทำลายจิตใจ เขาทำลายหมดแล้ว จะบอกว่าไม่มีจิต มันก็ไม่ใช่

คำว่า “จิต” จิตใจของคนมันก็เป็นจิตใจของคนไข้ใหม่ จิตวิญญาณ ฉะนั้น เวลาเขาพิจารณาของเขา เขาสำรวจเขาคายกิเลสของเขา ละสังโยชน์ ๓ เป็นพระโสดาบัน เขายังมีจิตอยู่ เวลาเป็นกามราคะปฏิบัติอะอ่อนไปก็ยังมีจิตอยู่ เวลาไปถึงทำลายกามราคะเป็นพระอนาคามี แต่ก็ยังมีจิตอยู่

คำว่า “มีจิตอยู่ๆ” ก็ต้องมีตัวตนเราไง ตัวตนเรา ถ้าเป็นพระอนาคามีก็ยังไม่เกิดบนพรหมๆ เพราะมันยังไปเกิดอยู่ เพราะมันมีที่ใจ แต่เวลาพระอนาคามีพิจารณาจิตของตน พิจารณาจิตเดิมแท้ ทำลาย ทำลายจิต จิตทำลาย **อาสเวหิ จิตตานิ วิมูจฺจิสฺสูติ**

อาสวะ **อาสเวหิ** คือกิเลส **จิตตานิ** จิต อาสวะในจิต จิตที่มันพิจารณาของมัน อาสวก ขัย นี่อาสวกขยญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง เวลาทำลายไปแล้ว มันทำลาย มันทำลาย เห็นไหม **อาสเวหิ จิตตานิ วิมูจฺจิสฺสูติ** จิตเป็นผู้วิมุตติ จิตจะทำลายตัวมันเอง ที่ว่า จิตที่มันกลั่นออกมาจากอริยสัจๆ

อริยสังคือทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรคไฉ มรรค มรรคก็คือวิธีการ วิธีการที่กระทำ นิโรธดับหมด นิโรธดับเกลี้ยงเลย ดับไม่มีเหลือ เป็นอกุปปธรรม ดับไม่มีเหลือ จนหลวงตาท่านบอกว่า เป็นธรรมชาติ โดยธาตุของธรรมไฉ จิตไม่มี แล้วจิตไปเกิดที่ไหนละ จิตไปเกิดที่ไหน มันเอาอะไรไปเกิด เพราะมันไม่มีจิต จิตมันไม่มีมันถึงไม่ไปเกิด

นี่พูดถึงคนพูดกึ่งงนะ อย่าว่าแต่คนถามงเลย เพราะอะไร เพราะคำถามมันเป็นสองขั้ว เริ่มต้นจะพูดถึงวิภวัญญะ พูดถึงจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวิภวัญญะที่มันเป็นจริง จิตไม่เคยตายๆ

แล้วอีกข้อสงสัยที่ว่าจิตดวงนั้นไปอยู่ที่ใด จิตดวงนั้นไปอยู่ที่ใด

เพราะขั้วแรกมันผลของวิภวัญญะ คือการเวียนว่ายตายเกิดในวิภวัญญะมันจริงแท้แน่นอน มันจริงในตัวมันเอง ที่ว่าเรามีการเกิดและการตาย มีนรกสวรรค์ มีทุกอย่าง วิภวัญญะมันมีของมัน อยู่อย่างนั้น

แล้วเราเอง เราเองก็ไปอยู่ในวิภวัญญะนี้ อยู่ในวิภวัญญะ จิตนี้เป็นเรา แต่เพราะบุญกรรมของเราทำให้เราต้องมีผลตามวิภวัญญะนี้ แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาโดยอริยสัง จิตกลั่นมาจากอริยสัง นี่มันเป็นอีกขั้นตอนหนึ่ง

จิตที่กลั่นออกมาจากอริยสัง จิตที่นักปฏิบัติไฉ จิตแบบหลวงปู่มั่น จิตแบบหลวงตา จิตแบบครูบาอาจารย์ของเราที่ท่านประพฤติปฏิบัติ จิตแบบนี้ๆ เห็นไหม จิตแบบนี้มันจะกลั่นออกมาจากอริยสัง ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นิโรธเกิดจากมรรคไฉ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับวิธีการดับทุกข์ มันดับหมดไฉ มันทำลายหมดไฉ นี่จิตถึงกลั่นออกมาจากอริยสัง

เวลาจิตที่มันจะกลั่นออกมาจากอริยสัง จิตที่มันกลั่นออกมาแล้ว **อาสเวหิ จิตตานิ วิมุจฺจิสฺสูติ** มันวิมุติไป มันวิมุติไปมันเลยเป็นธรรมชาติไฉ มันเป็นธรรมชาติ มันไม่มีภพไม่มีชาติ ไม่มีอะไรทั้งสิ้น มันถึงพ้นจากวิภวัญญะไปไฉ

ถ้ามันพ้นจากวิภวัญญะไป ถ้ามันพ้นจากวิภวัญญะไปแล้ว จิตมันไม่มีแล้ว เอาอะไรไปเกิดละ มันไม่มีอะไรไปเกิด ถ้ามันไปเกิดมันก็ไม่ไฉนพิพานนะสิ ถ้ามันไปเกิดอีกมันก็ไม่สิ้นกิเลสนะสิ

แล้วมันสิ้นกิเลสมันสิ้นอย่างไรละ มันสิ้นอย่างไร ก็ต้องไปถามหลวงปู่มัน ต้องไปถามครูบา อาจารย์เราไง

ถ้าครูบาอาจารย์เราท่านปฏิบัติมา ท่านปฏิบัติมาอย่างนี้ ถ้าปฏิบัติมาอย่างนี้ จะบอก ว่า นิพพานแล้วจิตมันไปไหน

คำถามนี้มันขัดแย้งกันเอง เพราะนิพพานแล้วก็คือนิพพาน นิพพานเป็นผู้ตอบ ถ้า นิพพานแล้วจบ แต่เพราะมันไม่นิพพานนี่สิ มันไม่นิพพานแล้วพยายามจะจับให้มันนิพพาน จะ จับให้มันหมดไป จะจับให้จิตไม่มี แล้วมันมี เออ! บอกว่าไม่มี ไม่มีก็ยังไม่รู้เลยว่า ไม่มีก็ยังไม่รู้เลยว่า แล้วมันไม่มีอย่างไรละ มันเป็นอย่างไรร

ก็เพราะมันไม่เป็น มันก็เลยงงไป แต่ถ้ามันเป็นแล้วมันก็จบนะ สิ่งที่จบ ที่นี้จะบอกว่า สิ่งที่ถามมามันเป็นสองขั้ว ขั้วหนึ่งที่ว่า เราฟังเทศน์มา ฟังเทศน์ตั้งแต่ระดับพื้นๆ ระดับพื้นๆ แบบที่ว่าทางโลกเป็นชาวพุทธที่ทะเลียบบ้าน เป็นชาวพุทธที่ทะเลียบบ้านมันก็มีชื่อว่าเรานับถือ ศาสนาพุทธ แต่ศีล ๕ ก็ยังไม่รู้จัก เรื่องบุญกุศลมันก็ไม่เชื่อ นรกสวรรค์ไม่ต้องมาพูดกันเลย นี่ จิตใจของคนเวลามันปิดกั้นมันมีติดบอดขนาดนั้นนะ

ฉะนั้น เวลาเทศน์ว่าการก็ต้องย้ำๆ กันอยู่อย่างนี้ ย้ำๆ กันเรื่องผลของวิภูฏะๆ คนจะดี จะชั่ว คนจะสุขจะทุกข์ มันอยู่ที่การกระทำ ทำดีทำชั่ว ระดับของท่าน ระดับของศีล ระดับของ ภาวนา

แล้วเวลาระดับของภาวนามันเหนือโลกแล้ว คำว่า “เหนือโลก” เพราะอะไร เพราะเวลา ทำความสงบของใจเข้ามา เห็นไหม เพราะเราพูดบ่อยเรื่องปาราชิก ๔ ปาราชิก ๔ อวดอุตตริมนุสสธรรม เริ่มต้นจากผู้ที่ไม่มีความ ไม่มีญาณ อ้างว่ามี ฌาน ๔ ก็สมาธินี้แหละ มันถึงเหนือโลก

เพราะมันเหนือโลก เริ่มทำความสงบของใจเข้ามา พอเริ่มปฏิบัติเข้ามา นี่มันจะมาเข้า ที่ว่า จิตนี้ไปไหน จิตนี้ไปอย่างไร เพราะมันจะเข้ามาค้นคว้ากันที่นี้ มันจะเป็นงานภายในใจ งาน การประพฤติปฏิบัติ งานภายใน งานของเรา งานในการต่อสู้กับเรา

แล้วพอถ้าปฏิบัติจริง คนที่ปฏิบัติแล้วพอมันเป็นไปนะ ครูบาอาจารย์ของเราเวลาปฏิบัติแล้วจะเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก จะเคารพมาก ๆ เพราะธรรมเนียมนี้ธรรมเนียมนี้ไง เวลาหลวงตาท่านสำเร็จ ท่านกราบแล้วกราบเล่า กราบถึงบุญคุณนะ กราบถึงบุญคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

บุญคุณ คำว่า “บุญคุณ” นะ คนที่กว่าจะประพฤติปฏิบัติมาได้ คูสิ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ทุกข์ยากมาขนาดไหน แล้วทำไมต้องทุกข์ยากขนาดนั้น คูสิ หลวงปู่มั่นของเราปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าเหมือนกัน ท่านยังบอกว่า ถ้าสำเร็จเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน เอาสำเร็จเป็นพระอรหันต์พอ ท่านเลยละความเป็นพระโพธิสัตว์มาประพฤติปฏิบัติ เอาจริงเอาจริงขึ้นมา แล้วพอมันเป็นจริงขึ้นมาในใจ มันเห็นบุญเห็นคุณ มันเห็นความมหัศจรรย์ มันเห็นนี้

ศาสนาเรามันก็เหมือนไข่ เนื้อไข่กับเปลือกไข่มันอยู่ด้วยกัน แล้วเราจะรู้ได้ก็รู้ได้แต่เปลือกไข่นี้แหละ แต่ไข่ขาวไข่แดงมันไม่มีเปลือกไข่มันอยู่ไม่ได้ แล้วก็ไม่รู้ไม่เห็นมันนะ มีแต่ไข่อยู่ใบหนึ่ง จับแต่ไข้อยู่ใบหนึ่ง นี่ก็เหมือนกัน เรื่องของวิญญูะ เรื่องของโลก มันเป็นเรื่องของเปลือกไข่ที่มันจับต้องได้ใช่ไหม แต่เรื่องนามธรรม เวลาเรื่องประพฤติปฏิบัติเข้าไป

ไอ้ที่ว่า “จิตไม่ต้องไปเกิดใหม่ จิตดวงนั้นมันไปอยู่ที่ใด จิตดวงนั้นจะหายไปหรือครับ จิตที่ถูกกลั่นออกมาจากอริยสัจ และแท้จริงอริยสัจมันคืออะไรครับ”

ไม่รู้เรื่องเลย อริยสัจมันคืออะไร อริยสัจมันทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรคนี้ไง จะบอกว่าเป็นทฤษฎี ทฤษฎีก็มีจริง ถ้ามันเป็นทฤษฎี เป็นชื่อ เป็นธรรมวินัย ว่าอย่างนั้นเลยนะ เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าไม่ประพฤติปฏิบัติ ไม่แสวงหา มันก็รู้ไม่เห็นขึ้นมา มันก็มีแต่ชื่อ

แต่ถ้าบอกว่า “อริยสัจมันคืออะไรครับ”

อย่าร้องไห้ นะ อย่าทุกข์นะ นั่นแหละคืออริยสัจ ให้มีแต่ความสุขตลอดไป แต่ถ้าวันไหนมันทุกข์มันยาก นั่นแหละทุกข์ แล้วอยากจะพ้นจากทุกข์ไหม ถ้าอยากจะพ้นจากทุกข์ สมุทัยควรละ

สมุทัย อยากให้มันหายทุกข์นั่นก็คือตัณหา มันต้องละตัณหานั่น ถ้ามีตัณหานั่น มันละด้วยอะไรละถ้าไม่ใช่มรรค ถ้ามรรคมันมาจากไหน นี่คืออริยสัจ แล้วอริยสัจนี้มันเกิดขึ้นมาได้อย่างไรละ

อริยสัจมันจะเกิดขึ้นมาจากการขวนขวาย เกิดขึ้นมาจากการกระทำ ถ้าอริยสัจตัวจริงมันเกิดบนใจดวงใด มันก็จะปราบปรามทุกข์ในดวงใจนั้น ทุกข์ในดวงใจนั้นไง แล้วถ้ามันปราบปรามทุกข์จนดวงใจนั้นหมดสิ้น ทุกข์ไม่มี ทุกข์ขาดไปจากใจเลย แล้วใจมีอยู่ไหม แล้วใจมันไปไหนละ นี่คำถามไง

เราจะบอกว่า ถ้าเป็นนักปฏิบัติตามนะ เขาถามมามันจะมีแง่มุมตอบได้ แบบภาษาเรานะ ถ้านักปฏิบัติด้วยกันเขาเรียกว่าตอบได้สนุก เวลาคนที่ไปถามธรรมะหลงตานั้น คนที่เขาภาวนาแล้วติดแล้วไปถามหลงตา หลงตาท่านจะตอบ โอ้โฮ! น้ำไหลไฟดับเลย แล้วท่านจะพูดคำนี้ประจำ “สนุกเนาะ” ท่านบอกท่านสนุกครีครั้นเวลาถ้ามีผู้ที่ปฏิบัติธรรมแล้วมันมีแง่มุมนะ แล้วท่านตอบแล้วนะ ท่านจะคึกคัก ธรรมมันได้ไหล

แต่ได้อันนี้มันสองขั้วไง ขั้วหนึ่งก็เป็นเรื่องโลกๆ ใจ แล้วขั้วที่สอง เพราะโลกๆอยากจะเป็นบันไดถึงนิพพานใจ โลกๆ ก็ถามเรื่องนิพพานใจ

คำว่า “โลกๆ” คือจิตนี้มันต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เขาฟังแล้วเขาบอกว่า เออ! เขาเข้าใจได้ แต่พอฟังไปๆ มันเยอะ ก็ตอบปัญหาไปเยอะมาก พอตอบปัญหาไปเยอะมาก

เพราะคนเขาถามนี้ ไม่ได้อยากตอบหรอก ตอบโดยที่เหตุ เหตุมันคืออะไร คนถามถามเรื่องอะไรก็ตอบเรื่องนั้นนะ ถ้าตอบเรื่องเวรเรื่องกรรมก็อย่างที่เข้าใจได้ในข้อแรก ถ้าตอบเรื่องมรรคเรื่องผล “อริยสัจมันคืออะไรครับ แล้วจิตมันต้องไปอยู่ไหนครับ”

คือถ้ามันอยู่ในวิภวภูมิตั้งใหม่ คือปุณฺณมันต้องเวียนว่ายตายเกิดในวิภวภูมิตลอดเวลา มันไม่มีต้นไม่มีปลาย แล้วพระอรหันต์ที่มันหลุดไป ฟังแล้วมันก็เลยงงงั อันหนึ่งบอกว่าจิตมันต้องเกิดต้องตายแน่นอน อีกอันหนึ่งบอกว่านิพพานไม่มีจิต

อ้าว! มันก็เลยขัดแย้งกันไง มันขัดแย้งกันโดยที่ว่า เพราะเรามันแบบว่าเป็นโลก เราไม่รู้จักโลกกับธรรม ถ้าพูดถึงว่าเวียนว่ายตายเกิดในวิภวภูมิตั้งใหม่เป็นโลก โลก กามภพ รูปภพ อรูปภพ วิภวภูมิตั้งใหม่แน่นอนตายตัว

แต่เวลาที่ประพฤติกปฏิบัติพ้นจากโลกเป็นธรรมไปแล้ว พ้นจากโลกไป วิภวภูมิตั้งใหม่ ออกจากวิภวภูมิตั้งใหม่แล้วไม่มาเกิดในวิภวภูมิตั้งใหม่แล้ว แล้วมันพ้นออกไปได้อย่างไรละ แล้วจิตที่ต้องเกิด ๆ ก็มันต้องเกิด มันพ้นไม่ได้ นี่ไง ก็พูดถึงเรื่องแก้กรรม ๆ นี่ไง

เวลากรรม ถ้ากรรมมันตายตัว กรรมมันต้องเป็นอย่างนั้นตลอดไป มันก็ไปไม่ได้ไง ถ้ามันพ้นจากกรรม ๆ เวลาปฏิบัติพ้นจากเวรจากกรรมทั้งสิ้น

ถ้าบอกว่ากรรมมันต้องชดใช้ตลอดไป ต้องตายตัว เราก็ต้องหยุดอยู่ตลอดไปสิ

กรรมแก้ได้ แต่แก้ได้ด้วยกาปฏิบัติ แก้ด้วยการพ้นจากกรรม แก้ด้วยการพ้นจากกิเลส พ้นไปเลย กรรมตามไม่ทัน ไม่มีสิทธิ์ เว้นไว้แต่สุภาทิเสสนิพพาน อย่างเช่นพระโมคคัลลานะ พระโมคคัลลานะ เศษกรรม เศษกรรมยังตามมา นั่นเพราะเศษกรรม แต่ถ้าพูดถึงเป็นเวรเป็นกรรมเป็นทุกข์ในใจไม่มี

นี่พูดถึงเป็นทุกข์ในใจ เพราะสงสัยถึงเป็นอย่างนี้ไง ว่าอย่างนั้นเลยนะ เพราะสงสัย เพราะสงสัย เพราะคำถาม มันดูคำถามแล้วมันเข้าใจได้ เข้าใจว่าเวลาพูดถึงเรื่องโลก ๆ เรื่อง

โลกๆ เราอยู่ด้วยกันในโลกนี้เราเข้าใจกันได้ ตระกะนั้นเราเข้าใจกันได้ แต่เวลาพอไปปฏิบัติมันพ้น
จากความเข้าใจทางโลก มันเป็นธรรม เข้าใจไม่ได้ ถ้าเข้าใจไม่ได้ นี่คำพูดของเรา

ถ้าอย่างนี้แล้วมันก็เท่ากับขัดแย้งกันสิ

จิตต้องเกิดต้องตายตลอด แล้วจิตเป็นนิพพานแล้วจิตไปไหน

ข่า ข่า! ใจคนถามนี่ ข่า มันแบบมันใสซื่อใจ มันถามเพราะสงสัยจริงๆ เพราะมันขัดแย้ง
กัน ก็หลงพ้อตอบเองทั้งนั้น แล้วมันขัดแย้งกันในตัวมันเอง จับหลงพ้อประหารชีวิต พุดโกหก

อ้าว! พุดอย่างหนึ่ง พุดทางโลก เราก็ต้องพุดทางโลกด้วยกัน ถ้าเวลาพุดทางธรรมๆ
เพราะเวลาปฏิบัติธรรมมันมีผู้ที่ปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกข์ แล้วถ้าพุดถึงที่สุดแห่งทุกข์ แล้วผู้ที่
ปฏิบัติธรรมด้วยกันคุยกันไม่รู้เรื่องแล้วมันจะพ้นจากทุกข์ได้อย่างไรละ มันเป็นจริง มันเป็นจริง
อย่างนั้นไง ครูบาอาจารย์ของเราท่านหา ท่านหาความจริงอย่างนี้

ฉะนั้น เพราะสงสัยมันเลยเป็นอย่างนี้ มันก็เลยยิ่งสงสัยกันไปใหญ่เลย ฉะนั้น ถ้าฟัง
แล้วมีบุญกุศลนะ หัดภาวนา หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โ ใช้ปัญญา ใจที่สงสัยๆ เดียว
จบหมดเลย ถ้าเราภาวนาเป็น เราารู้เราเห็นนะ อิม! จะรู้เลยว่า เออ! หลวงพ้อพุดถูก

แต่กว่าจะรู้ว่าหลวงพ้อพุดถูก หลวงพ้อนี่โดนไปเยอะแล้ว โดนไปเยอะเลย แต่กว่าจะ
ถูกนะ แต่มันก็เป็นแบบนี้ โลกเป็นแบบนี้ อยู่กับโลก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึง
บอกใจ “ภิกษุทั้งหลาย ถ้าเธอโดนโลกธรรม ๘ ทำให้เจ็บช้ำน้ำใจ ให้ดูเราตถาคตเป็นแบบอย่าง”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะโดนกว่าพวกเราเยอะมาก เยอะมากๆ ทั้งๆ ที่เป็น
ศาสดานะ ทั้งๆ ที่มีฤทธิ์มีเดช มีทุกอย่าง ทำได้ทั้งนั้นเลย แต่ท่านไม่ทำ ท่านให้คนมันสำนึกใน
ใจ เพราะต้องการให้สัตว์โลกได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงในใจของสัตว์โลก

นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีเมตตาดีมาก เว้นไว้แต่เวลาพวกลัทธิ เจ้าลัทธิ เวลา
แสดงฤทธิ์แสดงเดชปราบพวกนั้น ปราบพวกที่อยากมีฤทธิ์มีเดช ปราบพวกนั้น แต่ด้วยบริษัท ๔

ท่านเหมือนกับลูกหลานนะ ท่านพยายามจะรื้อสัตว์ชนสัตว์มาเปิดหัวใจ เปิดให้ใจเราเข้าใจใน
สัจจะในความจริง

ถ้ามีสัจจะความจริงแล้ว ความไม่จริงคืออวิชชามันจะสถิตในใจเราไม่ได้ ถ้าเราไม่มี
อวิชชา 'ไม่มีความลังเลสงสัย ความเป็นทุกข์ในใจของเราจะไม่มี ที่เป็นความทุกข์อยู่นี้ก็เพราะ
สงสัย มันเลยเป็นทุกข์เป็นยากอยู่นี้ไง แต่ถ้ามีคุณธรรมในหัวใจแล้วมันจะจบสิ้นกระบวนการ

นี้พูดถึงว่า สงสัยถึงเป็นแบบนี้ เอวัง